

ถ้ำค้นพบ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งใจฟังธรรมเพื่อปลุกหัวใจ อย่าให้มันเฉา อย่าให้มันเหงาหงอยใจ หัวใจของเราเนี่ยมันต้องขึ้นบาน ถ้าหัวใจขึ้นบาน เห็นไหม อุตส่าห์ชวนชวายนชวนชวายนมาเป็นความจำเจเนี่ยมันเป็นเรื่องธรรมดา คนเกิดมาในชีวิตหนึ่ง เห็นไหม อายุขัยของเขานี้ เขาก็บอกเขาจำเจกับชีวิต คนแก่คนเฒ่าเนี่ยเขาเบื่อหน่ายชีวิต เบื่อหน่ายชีวิต เมื่อไหร่เขาจะตายเสียที

แต่เวลาบางคนโดยทั่วไป เห็นไหม เขากลัวความตายว่าคนเวลาพูดถึงเรื่องความตายมันสยดสยองทั้งนั้นนะ พยายามจะพูดเรื่องอื่นขึ้นมาเพื่อจะให้มันกลบเกลื่อนกับพูดถึงเรื่องของความตาย แต่คนที่เขาจำเจๆ เห็นไหม คนแก่หลายๆ คนมาก บอกเบื่อหน่ายชีวิต อยากให้มันตายไวๆ เขาตายไปแต่เขาจะสิ้นชีวิตไป เขาจะตายไปโดยเวรโดยกรรมของเขา เขาจะตายโดยหมดอายุขัยของเขา เขาก็ต้องดำเนินชีวิต จิตต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะต่อไปในอนาคต

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันจำเจๆ เห็นไหม มันน่าเบื่อหน่ายๆ คำว่าน่าเบื่อหน่ายๆ เพราะอะไรล่ะ น่าเบื่อหน่ายเพราะเราหาตัวเราไม่เจอใจ ถ้ามันหาตัวเราเจอนะ นี่จิตนี้ผ่องแผ้ว จิตนี้มีความสงบมีความสุขของจิตดวงนั้น ถ้าจิตดวงนั้นมีความสุข มีความสงบ เห็นไหมนั้นนะ จิตถ้าทำสมาธิได้ จิตถ้ามีความสงบระงับของมันได้ มันจะฝึกหัดใช้ปัญญาไป มันจะชวนชวายนไปไง เหมือนปลา มันจะไปวางไข่ๆ มันมีความมุ่งหวังของมัน เห็นไหม มันพยายามว่ายทวนน้ำของมันขึ้นไปว่ายทวนน้ำขึ้นไปเพื่อจะไปวางไข่ เพื่อมันจะรักษาเผ่าพันธุ์ของมัน ถ้ามันจะรักษาเผ่าพันธุ์ของมัน มันจะมีการชวนชวายน มันจะมีความตั้งใจของมัน มันจะมีความหวัง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าชีวิตของเรา เห็นไหม คำว่าจำเจๆ จำเจเพราะอะไร จำเจเพราะว่าจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาเกิดในชาติปัจจุบันนี้เกิดมาเป็นมนุษย์ๆ เกิดมาก็กลางพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองอยู่ เห็นไหม ครูบาอาจารย์ของเราเกิดมาร่วมสมัยกับหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านทำขึ้นมาจนสังคมหันมาสนใจในการประพฤติปฏิบัติ

ถ้าสนใจในการประพฤติปฏิบัติ เราเกิดมาร่วมสมัย เห็นไหม เกิดมาร่วมสมัยเกิดมาเป็นมนุษย์ๆ ต้องชวนชวายเป็นอยู่หากินในทางโลกเขา ถ้าชวนชวายเป็นอยู่หากินในทางโลกเขา เห็นไหม เราเห็นภัยในวัฏสงสารไง มันไม่มีอะไรเป็นแก่นสารๆ เราถึงได้มาบวชเป็นพระ พอบวชเป็นพระๆ เพื่ออะไร บวชเป็นพระเพื่อจะบรรลुरुธรรม

นี่บอกตรงๆ เลย ถ้าบวชเป็นพระก็บวชเพื่อจะบรรลुरुธรรม เพื่อที่จะมีคุณธรรมในหัวใจของตน ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจของตน คุณธรรมจะเกิดขึ้นมาได้ เกิดขึ้นมาได้จากการค้นคว้าค้นหาในใจของตน ถ้าค้นคว้าค้นหาในใจของตนขึ้นมาได้ แล้วประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ต้องปฏิบัติสมควรแก่ธรรม นี่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เห็นไหม มันจะเป็นคุณธรรมขึ้นมา ปฏิบัติธรรมไม่สมควรแก่ธรรมไป สมควรแก่กิเลสตัดหาความทะยานอยาก สมควรแต่ความมุ่งหวังของตน สมควรแก่กิเลสที่มันยุมันแห้ง ถ้าสมควรอย่างนั้นนะ ค้นคว้าหาใจของตนไม่เจอ ค้นคว้าหาหัวใจของตนไม่เจอ คนที่ค้นคว้าหาหัวใจของตนไม่เจอ จะเห็นสิ่งต่างๆ นี่มีคุณค่า จะเห็นทรัพย์สมบัติทางโลกมีคุณค่า

โลกธรรม ๘ เห็นมีชื่อเสียงกิตติศัพท์กิตติคุณเป็นคุณค่า แล้วอยากมีชื่อเสียงกิตติศัพท์กิตติคุณนะ นั้นนะมันยาพิษ มันไม่ใช่ธรรม มันยาพิษ สิ่งที่ยาพิษนะ เห็นไหม ยาพิษเขาเอาไว้ไปปราบศัตรูพืช นี่เวลาเขาปลูกพืชของเขา เขามีสารฆ่าหญ้าต่างๆ เพื่อให้พืชพรรณธัญญาหารของเขา เพื่อประโยชน์ของเขา แต่เวลาฉีดไปแล้วนี่พืชพรรณธัญญาหารของเขามันก็ปนเปื้อนไปด้วย เวลาคนไปใช้สอยเป็นประโยชน์ขึ้นมา ไม่เป็นประโยชน์ทั้งนั้นเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันค้นคว้าหาหัวใจของตนไม่เจอ มันไปตื่นเต้นกับโลกภายนอก มันไปตื่นเต้นกับเรื่องกระแสสังคมนั้น แต่ถ้ามันค้นคว้าหาหัวใจของตนเจอนะ ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติท่านอยู่ในป่าในเขาของท่าน เราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ สิ่งในโลกนี้ที่มีอยู่โลกธรรม ๘ ก็มนุษย์สร้างขึ้นทั้งนั้นนะ ถ้ามนุษย์สร้างขึ้นมันมาจากการกระทำของมนุษย์ทั้งนั้นนะ แล้วมันมาจากการกระทำของมนุษย์ แล้วเราไปตื่นเต้นอะไรกับสิ่งที่มนุษย์เขาทำขึ้นมา เพราะเราก็คือมนุษย์คนหนึ่ง ถ้าเราเป็นมนุษย์คนหนึ่ง เราเห็นภัยในวัฏสงสารใช้ไหม เราถึงได้มาบวชเป็นพระ บวชเป็นพระเป็นนักรบ รบกับใคร รบกับกิเลสตัดหาความทะยานอยากของตน ไม่ต้องไปมีกองทัพ ไม่ต้องไปสะสมอาวุธที่ไหน

นี่สะสมศีล สมาธิ ปัญญาในใจของตน ค้นคว้าๆ ถ้าใครเจอสติ เจอสมาธิ เจอปัญญาขึ้นมา เห็นไหม มันจะมีอาวุธ อาวุธเอาไปฟาดฟันกิเลสตัดหาความทะยานอยากของตน เราเป็นนักรบๆ เราต้องชวนชวายเป็นอยู่หากินในทางโลกเขา เห็นไหม ดุสิต ทางการรบของโลกเขา นี่เขาต้องวางแผนนะ ก่อนที่จะรบนี่เขาต้องส่งสายลับเข้าไปสืบสภาพในฝ่ายข้าศึก แล้วต้องเตรียมเสบียงกรังของเขา

ต้องเตรียมอาวุธของเขา เขาต้องมีสรรพอาวุธของเขา เขาสร้างสรรค์ของเขาขึ้นมาเพื่อที่จะเปิดสงคราม แล้วเขาสร้างสรรค์แล้วก็ต้องสร้างสรรค์โดยในทางลับด้วยนะ ไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามเข้าใจได้ว่าตัวเองจะเตรียมเปิดศึกสงครามกับเขา นั้นสงครามทางโลก

ในปัจจุบันนี้สงครามทางโลก เห็นไหม โลกเจริญขึ้นมา ต่างคนต่างมีปัญหา ต่างคนต่างเกลียดความทุกข์ ปรารถนาความสุขทั้งนั้น ก็ตั้งสหประชาชาติขึ้นมา นี่ไม่มีการรบราฆ่าฟันต่อกัน แต่มันก็ไปรบกันในทางเศรษฐกิจ มันไปรบกันในทางการเมือง นี่เพื่อจะยึดครองกัน มันเรื่องของโลกๆ ทั้งนั้นนะ มนุษย์สร้างขึ้นนะ สิ่งนี้มนุษย์สร้างขึ้นทั้งนั้นนะ

เราเห็นภัยในวิฆเนสสาร เราถึงมาบวชใช้ไหม พอบวชขึ้นมาเป็นนักรบ รบกับใคร รบกับกิเลสตัดหาความทะยานอยากของตน ถ้าวรกับกิเลสตัดหาความทะยานของตน ถ้าใครมีสติมีปัญหาค้นคว้าหาสัจจะความจริงในใจของตน นี่ถ้าใครค้นคว้าสติเจอเห็นไหมจะมีคุณค่า ถ้าใครมีสติมีสัมปชัญญะนี่การกระทำสิ่งใดมันมีสติมีปัญหา ปัญญาแบบโลกๆ นะ ปัญญาแบบโลกๆ คือปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาตรีกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาในการควบคุมอารมณ์ของตน ปัญญาเพื่อจะให้เราอยู่กับสังคมได้

เราเป็นสัตว์สังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม นี่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์อยู่คนเดียวไม่ได้ เราบวชเป็นพระๆ ขึ้นมา เห็นไหม ถึงมีสังฆะ เช่นวันปัจจุบันนี้ ปัจจุบันนี้จะมาลงอุโบสถสังฆกรรม เราก้สังฆะ สังฆะต้อง ๔ องค์ขึ้นไป นี่เกิดมาเป็นมนุษย์ มันต้องอยู่ในสังคม เห็นไหม สังคมมันก็ต้องมีสติมีปัญหา สติปัญญาที่รักษาอารมณ์ของตน สติปัญญาที่เราจะอยู่กับสังคมโดยที่ไม่กระทบกระเทือนกัน ถ้าอยู่กับสังคมโดยไม่กระทบกระเทือนกันมันต้องมีอะไรต้องมีสติใช้ไหม

ถ้ามีสติ เห็นไหม นี่สัตว์โลก มนุษย์ทุกคนปรารถนาความสุขเกลียดความทุกข์ สิ่งที่เราไม่พอใจ เขาก็ไม่พอใจ สิ่งที่เราไม่ต้องการ เขาก็ไม่ต้องการ สิ่งที่เราต้องการ เขาก็ต้องการ สิ่งที่เราชอบ เขาก็ชอบ ถ้าเขาก็ชอบนี่เราก้เจอจางกัน เราก้มีน้ำใจต่อกัน คนที่มีสติมีปัญหา นะ เขาจะยื่นให้ต่อกัน เห็นไหม นี่สมณะๆ ได้เห็นสมณะนี้เป็นมงคลชีวิต เห็นไหม ถ้าสมณะมีความสงบระงับขึ้นมา เขามีน้ำใจต่อกัน คนมีน้ำใจต่อกัน คนที่เอื้ออาทรต่อกันมันมีความดี มันระลึกถึงกันตลอดเวลา กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมหอมทวนลม

ถ้ามีสติมีปัญหา นี้ แค่นี้ ถ้าเรามีสติมีปัญหาแค่นี้ เห็นไหม มีน้ำใจต่อกันๆ สังฆะก็จะมี ความสงบร่มเย็นใจ ถ้าค้นคว้าจนเจอสติ ถ้ามีสติสัมปชัญญะนี่มันยับยั้งตรงนี้ได้ มันไม่มีอะไรดีหรอก แล้วสิ่งที่มันดีๆ มันดีเพราะเราค้นเคยกับมันใจ เราค้นชินกับมันว่าสิ่งนั้นดีสิ่งนี้ดี สิ่งนี้

เราทำอยู่ดีทั้งนั้นล่ะ ถ้าดีทำไมกลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันไม่หอมหวานไปล่ะ กลิ่นของศีล
กลิ่นของธรรมหอมหวานไปนะ

ดูสิ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ท่านมีเมตตาของท่าน ทุกคนจะฟังปาอาศัย
เคารพรักษาหลวงปู่เสาร์ แต่หลวงปู่มั่นทุกคนก็เคารพรัก แต่กลัวนะ เพราะกิตติศัพท์กิตติคุณ
ของท่าน กิตติศัพท์กิตติคุณของท่านเพราะท่านพาดพันกับกิเลส เห็นไหม เหมือนองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะสัพพัญญูของท่านท่านเปรียบ
เหมือนดิน ถ้าดินนะท่านจะปั้นภาชนะต่างๆ ดินก็ต้องนวดให้ดีทั้งนั้นนะ ท่านไม่เคยจะยุ่งไฉน
นี่หลวงปู่มั่น ๆ

หลวงปู่มั่นท่านปรารถนานะ ท่านปรารถนาศานตทายาทนะ นี่เวลาอยู่กับหมู่คณะ เห็น
ไหม ท่านต้องการสร้างศานตทายาทเพื่อดำเนินสืบต่อไป เพราะสิ่งที่ค้นคว้าขึ้นมาในชีวิต
แลกมา มันทุกข์มันยากขนาดไหน กว่าที่มันจะเป็นจริงขึ้นมา แล้วถ้าเป็นจริงมานี้ ในชีวิตท่าน
ท่านก็พยายามส่งต่อ เห็นไหม จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง พยายามเทศน์ว่าการอบรมบ่ม
เพาะลูกศิษย์ลูกหาขึ้นมาเพื่อเป็นศานตทายาท ท่านก็พยายามจะส่งต่อเพื่อให้สืบต่อไป เพื่อ
เป็นศานตทายาท

ฉะนั้นสิ่งที่เป็ความปรารถนาของท่าน ท่านก็ต้องการสร้างศานตทายาท ท่านต้องการ
ตามความเป็นจริงอันนั้น แต่เวลาส่งต่อๆ มันต้องเป็นความจริงใจ ถ้าส่งต่อแล้วเป็นความจริง
อันนั้น เห็นไหม ท่านถึงไม่ถนอมสิ่งใดไว้เลย ท่านทำของท่านด้วยคุณสมบัติ ด้วยความเป็นจริง
ในมรรคในใจของท่าน ท่านทำเพื่อประโยชน์ เพราะมรรคอันนั้นมันฆ่ากิเลสของท่าน การรบ
กับกิเลสของตนมันต้องมีการกระทำอันนั้น ท่านมีอันนั้นสิ่งนั้นแล้วนี้ ท่านเห็นภัยของมัน เห็น
การยกย่อนของกิเลส ท่านควบคุม ท่านดูแล ท่านวิเคราะห์วิจัยต่อสู้นักรบรบกับกิเลสของ
ท่านจนท่านประสบความสำเร็จของท่านในใจของท่าน ท่านถึงจะมาสั่งสอนเรา

นี่หลวงปู่มั่น ๆ ที่ลูกศิษย์ลูกหาพยายามจะแสวงหาเข้าไปหาท่าน เวลา กิตติศัพท์กิตติ
คุณของท่านทุกคนหวาดกลัว ทุกคนต้องระวังตัวทั้งนั้นนะ แล้วจะไปอยู่กับท่าน ๆ แต่ท่านก็
มอบให้ ๆ สิ่งที่คุณงามความดีทั้งนั้น แต่คุณงามความดีทั้งนั้นนะมันเสียดแทงกิเลสเราทั้งนั้นนะ
มันสะเทือนใจทั้งนั้น ทำสิ่งใดเราหวาดระแวงมีความหวาดกลัวทั้งหมด

ฉะนั้น เวลาหลวงตาท่านเล่าให้ฟัง เห็นไหม การกลัวอย่างนี้กลัวไม่เป็นธรรม การกลัวที่
เป็นธรรมการกลัวทำความผิดต่างหาก การกลัวกิเลสก่อนที่มันจะฟูออกมาต่างหาก เราไม่ใช่ไป
กลัวจนไม่กล้าทำอะไรเลย กลัวจนไม่บำรุงรักษาหัวใจของตน กลัวจนไม่รดน้ำต้นไม้ กลัวจะไม่

พรวนดินขึ้นมา ต้นไม้มันตายหมด ถ้ามันจะมีความหวาดกลัวสิ่งใด ก็หวาดกลัวกิเลสของเราสิ
ไอ้พวกแมลง ไอ้พวกที่มันกัดกร่อนต้นไม้มันจะทำให้ต้นไม้ตายนะ มันควรจะกลัวตรงนี้

แต่สิ่งที่ท่านบำรุงรักษานั้นมันจะไปกลัวอะไร สิ่งนั้นมันเป็นประโยชน์ทั้งนั้นนะ แต่กิเลส
มันไม่ชอบ มันจะเอาแต่ความพอใจของมัน สิ่งที่เป็นความหวาดความกลัว แต่ถ้าเป็นจริง ๆ ขึ้น
ไป เห็นไหม นี่กิตติศัพท์กิตติคุณของท่าน การกระทำของท่าน ๆ ถึงได้สร้างศาสนทายาทขึ้นมา
เพราะอะไร เพราะท่านค้นคว้ามาด้วยความทุกข์ความยากนะ

ธรรมะ ๆ ในทางวิชาการ เห็นไหม การจดจารึกกันมา การศึกษาการค้นคว้ามา สิ่งนั้นถ้า
มันลืมนี่ ถ้ามันไม่มีความสงสัย มันไปรื้อค้นได้ แต่สิ่งที่เป็นจริงในใจ ๆ นี้กว่าที่เราจะหาใจเราเจอ
นี่ค้นคว้า ๆ ค้นคว้าเพื่อหาใจของตบใจ ถ้าค้นคว้าค้นเพื่อหาใจของตบ เราที่แสวงหาครูบา
อาจารย์กันก็ต้องแสวงหาครูบาอาจารย์ที่ท่านค้นคว้าพบแล้ว ที่ท่านค้นคว้า ที่ท่านพยายาม มี
การประพฤติปฏิบัติขึ้นมาด้วยมรรคด้วยผลของท่าน ด้วยเป็นประโยชน์ของท่าน ท่านคอยชี้แนะ
ชี้แนะเรามา

นี่เราหาครูบาอาจารย์ เราหาครูบาอาจารย์กันอย่างไร ถ้าเราหาครูบาอาจารย์เป็นอย่างนี้
เราเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม ถึงว่ามันจะค้นเคย มันจะมาทุกปาก ๆ เห็นไหม มันทำให้คุณ
ชิน เบื่อหน่าย ๆ ความเบื่อหน่ายมันเบื่อหน่ายเพราะมันค้นคว้าหาใจของตบไม่เจอใจ แต่ถ้ามัน
ค้นคว้าหาใจของตบเจอมันไม่เบื่อหน่าย มันพอใจ มันพอใจ เห็นไหม

การใช้พลังงาน แบตเตอรี่ที่ใช้แล้วไฟมันต้องอ่อนลงไปธรรมดา ๆ เขาก็ไปเพิ่ม
พลังงานของมัน ไปเพิ่มไปชาร์จไฟ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน เรามีครูบาอาจารย์ท่านจะไปเคารพ
นบถนอบ ใจถึงใจ เห็นไหม ท่านจะไปหาครูบาอาจารย์ของท่านเพื่อให้มันชุ่มชื้นเพื่อให้มัน
แจ่มใสในหัวใจ นั้นนะมันไปเท่าไรมันก็ไม่พอหรอก ถ้ามันเป็นความจริงใจ นี่ใจ ถ้ามันไม่เป็น
ความจริง เพราะเราค้นคว้าหาใจของเราไม่เจอ ค้นคว้า นี่ค้นไม่พบ ถ้าค้นไม่พบมันก็เป็นกิเลส
กิเลสมันก็ย้ายหัวใจไปทั้งนั้นนะ

ถ้ำคันพบ คันพบสติ สติสัมปชัญญะมันก็พินมา ถ้ำสติสัมปชัญญะมันพินมานะ เห็น
ไหม จิตใจเรานั้นก็มีคุณค่านะ ถ้าวินไหนเรามีสติ แล้วมีสติปัญญาควบคุมใจของเรา เราจะมี
คุณค่ามาก เราเป็นสมณะ เราเป็นพระ สมณสาธูป การเคลื่อนการไหวการเป็นอยู่ของพระมันมี
ความภูมิใจ แต่ถ้าวินไหนมันค้นหาสติของเราไม่เจอ ค้นไม่พบ มันมีแต่กิเลสท่วมท้น เรื่องชีวิต
นี่มันมีแต่กิเลสเหยียบย่ำ ทำไมมันทุกข์อย่างนี้ ทำไมมันทำสิ่งใดทำไมมันไม่ประสบความสำเร็จ
ทำสิ่งใดมันมีแต่การโต้แย้งในใจของตน มันทุกข์ยากไปทั้งนั้น เวลามันทุกข์ยากมันทุกข์ยาก

เพราะมันหาใจของมันไม่เจอใจ ไม่มีสติสัมปชัญญะใจ

แต่ถ้าวันไหนมีสติสัมปชัญญะ มันพบมันเจอนะ เนี่ยพบสติ อยู่กับสติ สติสัมปชัญญะนี้ ควบคุมความรู้สึกนึกคิด ทำสิ่งใดๆ มันเป็นประโยชน์ทั้งนั้นนะ สมณสาธูป ถ้ำพบสติๆ เห็นไหม มีสติมีสัมปชัญญะนี้แล้วเราเป็นสมณะ สมณสาธูป เห็นไหม สมณสาธูปนี่ความเป็นอยู่ของพระ เราเป็นพระขึ้นมาเนี่ย พอเป็นพระขึ้นมาศีลก็สมบูรณ์ ทุกอย่างสมบูรณ์หมด เนี่ยบิณฑบาต บิณฑบาตมาแล้วทำภัตติกแล้ว เข้าสู่ทางจกรม เข้าสู่ทางนั่งสมาธิภาวนา ฝึกฝนของตนๆ งานตรงนี้สำคัญที่สุด

งานอย่างอื่นทางโลกเขามันมีผู้ที่สนับสนุนทั้งนั้น เราเป็นพระ งานอย่างอื่นมันมีคนคอยเกื้อกูลดูแลอยู่แล้ว แล้วมันพึ่งพาอาศัยกันได้ มันเป็นวิชาชีพๆ วิชาชีพทางใดก็แล้วแต่ การบริหารจัดการ วิชาชีพที่เขาอาชีพของเขาเนี่ย เขามีอาชีพอย่างนั้น เขาถนัดอยู่แล้ว เขามาจนเจือได้ทั้งนั้นนะ แต่ที่เขามาวัดมาวากัน เขามาหาอะไร เขามาหาธรรมๆ แล้วธรรมมันอยู่ที่ไหน ถ้าธรรมมันอยู่ที่พระไตรปิฎกนะ ไร่โรงพิมพ์พิมพ์มากมาย นะเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว พิมพ์พระไตรปิฎกมาไม่รู้เท่าไร นั่นมันเป็นการลงพิมพ์

แต่เขามาหาความจริง แล้วความจริงมันอยู่ที่ไหน เราเป็นพระ เราเป็นพระแท้ๆ เราต้องค้นหาให้เจอสิ ค้นหาให้เจอ สิ่งที่เราศึกษาทุกๆ เพื่อประพฤติปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม สติ สติก็คือสติ แล้วเวลาพูดนี้ด้วยความคุ้นเคยนี้ พูดหยอกพูดล้อกันนี้ พูดเล่นนี้ หลวงตาท่านบอกว่า “ไอ้หมาบ้า” หมาบ้ามันกัดไม่เลี้ยงนะ ไอ้ที่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากัน แล้วเอามาพูดเล่นพูดหยอกกันใจ มันไม่เคารพธรรมใจ ถ้าด้วยความเคารพนะ เขาพูดแล้วนะมันพูดออกมาจากใจ มันซาบซึ้งในหัวใจ

ถ้ามันซาบซึ้งในหัวใจ เห็นไหม สิ่งที่เรามาค้นคว้า ที่เขาไปวัดไปวากันเขาก็ไปฝึกของเขา เขาไปวัดใจของเขา แล้วผู้ที่อยู่วัดอยู่วามันก็ควรที่จะมีสติปัญญาค้นคว้าให้เจอของเรา ถ้าเราค้นของเราเจอ ถ้ามีสติการกระทำต่างๆ ขึ้นมามันจะย้อนกลับมาสู่ความถูกต้องดีงามทั้งนั้นนะ ถ้าขาดสติ ทำสักแต่ว่าทำ เคยทำอย่างนี้ วันนั้นก็ทำอย่างนี้ก็ทำสักแต่ว่าทำนะ ทำไปด้วยความเคยชิน แต่มันขาดสตินะ ความผิดพลาดมันจะเริ่มมีมาแล้ว

แต่ถ้าเราทำ งานประจำของเราเนี่ยแหละนี่เขาเรียกข้อวัตร ข้อวัตรเป็นเครื่องอยู่ เครื่องอยู่คืออะไร เครื่องอยู่คือตอกย้ำใจของตน ฝึกหัดๆ ถึงจะทำคุ้นชินแต่ก็มีสติสัมปชัญญะของเราตลอดไป ถ้าฝึกหัดสติสัมปชัญญะตลอดไปมันไวใจได้ นี่ค้นพบสติ ถ้าค้นพบสติขึ้นมาแล้วนี่ เห็นไหม การกระทำนั้นมันเป็นกิริยา แต่จริงๆ แล้วการกระทำนั้นนะ เพราะจิตมันมีชีวิตอยู่มัน

มีจิต จิตมันมีการกระทำนั้นนะ มันฝึกหัด ๆ ให้มันคงที่ของมัน

ถ้าคงที่ของมัน เห็นไหม นี่มีสติ พอมีสติขึ้นมาที่มันสติสัมปชัญญะกับจิตนี้คั่นพบสติของเรา ถ้าสติของเราสติมันก็เกิดฝึกหัดค่าบริการ ถ้าค่าบริการแล้วมันจะเข้าไปสู่ใจของตน ๆ คั่นหาสติ คั่นหาสมาธิ คั่นหาปัญญาของตน ถ้าคั่นหาสติ คั่นหาสมาธิ คั่นหาปัญญาของตนนะ มันเกิดที่ไหน มันเกิดที่ใจ แล้วใจมันอยู่ไหน นี่ใจมันอยู่ไหน เราไปคั่นเคย ๆ กับกิเลสใจ กิเลสมันปลิ้นปล้อน นู่นก็ไม่ดี นี่ก็ไม่ดี นู่นก็ไม่ถูกใจ ทำอะไรไม่ถูกใจสักอย่าง ไปคั่นพบกิเลสใจ แล้วอยู่กับมัน ไม่คั่นพบหาธรรม ไม่คั่นหาสติ หาสมาธิ หาปัญญา

ถ้าศีล สมาธิ ปัญญามันเป็นอาวุธ มันธรรมอาวุธ เป็นอาวุธที่จะฟาดฟันกับกิเลส แต่เราไม่เคยเจอมันใจ ให้กิเลสมันปลิ้นปล้อน คั่นไม่พบ หาไม่เจอ เจอก็จะเออธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะเป็นธรรมชาติ ใช้ มันเป็นธรรมชาติของมันอยู่อย่างนั้นนะ แต่ใจของเราไม่เห็น ใจของเราไม่รู้ ถ้าใจของเราเห็น ใจของเรารู้นะ มันเปลี่ยนจากกิริยา เปลี่ยนจากความเคยชินของใจ เปลี่ยนจากความเคยชินกลายเป็นตื่นตัว

นี่จิตถ้าเป็นสติ เห็นไหม ความรู้สึกสมบุรณ์ในใจของตน นี่เวลาเราปฏิบัติกัน เวลาที่มีสติสมบุรณ์ในใจของตนนะ มันชุ่มชื่นไหม มันโอ้อ่านะ มันมันคง ชีวิตนี้มันมันคง ชีวิตนี้ แหมเป็นพระนี่มันคงที่ มันไม่เหลวไหล แต่ถ้าวันไหนขาดสติขึ้นไปนี้ เหลวไหล คิดร้อยแปด อารมณ์วูบวาบ มีแต่ความเศร้าหมอง นี่ไงถ้าคั่นไม่พบสติมันก็ไปพบไปคบกับกิเลส ให้กิเลสมันชักนำไป ถ้าพบ ถ้าคั่นพบ ๆ เพราะสติเป็นเครื่องกางกั้น กางกั้นอารมณ์รุนแรงที่มันโถมเข้าไปใส่หัวใจของตนนั้นนะ

ถ้ามีสติสัมปชัญญะอะไรมันจะโถมใส่เข้ามา เพราะสติมันยับยั้งได้ทั้งนั้น ถ้ามันยับยั้งขึ้นไป เห็นไหม เพราะอะไร เพราะโดยจิตได้สำนึกของคนปรารถนาแต่ของดีทั้งนั้น เราก็ปรารถนาความดีของเรา เราก็ปรารถนาคุณธรรมของเรา เราก็ปรารถนาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิมุตติสุข ๆ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สุขอื่นใดเท่ากับสุขแท้ในความสงบระงับของใจ เราก็อยากจะหาความสุขอย่างนี้

ความสุขทางโลกเขา เขาแสวงหาเขา เขาลงทุนลงแรงไปซื้อหานั้น ไปซื้อหาคือว่าไปแสวงหารธุรกิจบริการของเขา เขาก็มีบริการอะไรก็ไปซื้อ ๆ เขาซื้อมาแล้วเขามีความสุขสมความปรารถนาหรือไม่ เพราะซื้อแล้วมันก็อยากจะไปต่อเนื่อง เห็นไหม แต่ของเรานี้ เรามาค้นคว้าหาสิ่งจะความจริงในใจของเรา ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะมันโอ้อ่านะ โอ้อ่านว่าในการเกิดเป็นมนุษย์นี้เกิดมาจากพ่อจากแม่ มันต้องมีบุญจากพ่อจากแม่ด้วย พ่อแม่ก็ต้องมีบุญถึงได้คลอดพระดี ๆ

มาสักองค์หนึ่ง

นี่พ่อแม่คลอดคนดีมาคนหนึ่ง คนดีคนนั้นได้มาสร้างประโยชน์กับโลก คนดีคนนั้นได้มาบวชเป็นพระ คนดีคนนั้นได้ค้นคว้าหาใจของตน คนดีคนนั้นได้พยายามฝึกหัดในใจของตน เห็นไหม มันโอ้อ่าตั้งแต่พ่อแม่แต่แม่หนุนแน่นะ ตั้งแต่ชาติตระกูลที่ได้กำเนิดเรามาๆ แล้วนี่เรามีสติสัมปชัญญะแล้วเราเข้าทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มั่นงานของพระ มั่นงานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางธรรมวินัยนี้ไว้ไง รื้อสัตว์ชนสัตว์ก็ด้วยมรรค ๘ นี่ไง มันเป็นงานที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาไว้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม นี่จะเผยแผ่ธรรมๆ ยสะ เห็นไหม ได้ปัญจวัคคีย์แล้ว ไปเดินจงกรมอยู่ ยสะนะ “ที่นี่เดือดร้อนหนอ ที่นี่วุ่นวายหนอ ที่นี่เดือดร้อนไปหมด” ทั้งๆ ที่เป็นลูกเศรษฐีเหมือนกัน “ยสะมานี้ ที่นี่ไม่เดือดร้อน ที่นี่ไม่วุ่นวาย” ก็มันเดือดร้อนในใจ มันทุกข์ยากมาตลอด เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่นะ ที่นี่ไม่เดือดร้อน เห็นไหม การเดินจงกรมก็ต้องเคลื่อนไหว ก็ต้องก้าวเดินอยู่เหมือนกัน แล้วทำไมมันไม่เดือดร้อน เพราะจิตใจมันวิมุตติสุข สุขในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ยสะเขามีปราสาท ๓ หลังนะ เขามีบริษัทบริวารมหาศาลที่ปรนเปรอให้มีความสุขได้ เวลาที่มันคบกับกิเลสมันก็มีความสุขของมัน เห็นไหม มีความสุขเพราะอะไร มีความสุขเพราะอยู่ในอำนาจของมันไง อยู่ในวิภวภูมิจัง อยู่ด้วยอายตนะด้วยความกระทบ อยู่ด้วยสิ่งที่เขาคลุกเคล้ากันไง มันไม่ได้อยู่ด้วยการแยก เห็นไหม ด้วยความเป็นพรหมจรรย์ไง ไม่ได้อยู่ด้วยความเป็นหนึ่งใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ด้วยความเป็นหนึ่ง เห็นไหม อยู่ด้วยในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข วิมุตติสุขในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยสะมีแต่ความเร่าร้อนในใจ ที่นี่เดือดร้อนหนอ ที่นี่วุ่นวายหนอ ยสะมานี้ นี่เคลื่อนไหวเหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่ ยสะก็หนีออกมาจากบ้าน เดินออกมาเหมือนกัน แต่ใจหนึ่งเดือดร้อนมาก ใจหนึ่งมีแต่ความสุข เห็นไหม “ยสะมานี้ ที่นี่ไม่เดือดร้อน ที่นี่ไม่วุ่นวาย” เวลาเทศนาว่าการให้ยสะเป็นพระโสดาบัน มีหลักมีเกณฑ์

ถ้ำค้นมันพบ ถ้ำค้นพบ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นพบก่อน เทศนาว่าการยสะก็ค้นพบเหมือนกัน ศาสนาถึงยืนยาวมาจนสองพันกว่าปีไง หลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นท่านก็ค้นพบของท่าน เห็นไหม เราค้นพบไหม ค้นสติ ค้นสมาธิ ค้นปัญญาที่เกิดจากจิต ไม่ใช่ชื่อของ

มัน ไม่ใช่สิ่งที่ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านค้นคว้าในใจของท่านมาๆ สาธุ ลูกศิษย์ลูกหาที่ต้องอาศัยครูบาอาจารย์นั้นแหละ

แต่ครูบาอาจารย์ของท่านก็ประสบการณ์ของท่านนั้นแหละ ประสบการณ์ของท่าน ท่านต่อสู้กับมัน ท่านประทัดประหารกับมัน ท่านก็เห็นโทษของมันว่ากิเลสนะมันร้ายนักๆ ครูบาอาจารย์นะ หลวงปู่มันท่านยันักเลย “จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก” จิตนี้ตัวร้ายนัก แล้วมันร้ายเพราะอะไร นี่มันไม่ใช่ร้ายเพราะตัวมันเองใจ

เพราะเวลาทำความสะอาดบริสุทธิ์ไปแล้วนี้ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา เป็นธรรมชาติไปแล้วนี้มันจะมีอะไรละ เพราะกิเลสมันตาย มันตายเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา ถ้ากิเลสมันยังไม่ตายนะเห็นไหม มันร้ายเพราะกิเลสใจ มันร้ายเพราะว่าพญามารที่ครอบงำมันไว้ใจ แล้วพญามารมันครอบด้วยอวิชชาด้วยความไม่รู้ถึงได้เกิดมาเป็นเรานี้ใจ

พอเกิดเป็นเราขึ้นมา ด้วยสติสัมปชัญญะ เห็นไหม เกิดมาแล้วนี้เห็นภัยในวัฏสงสาร อยู่กับโลกก็ต้องเป็นอย่างนั้น ทำงานจนถึงที่สุดแล้วก็ต้องตายไป ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด คนที่ประสบความสำเร็จเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีเขาก็ต้องตายไป คนที่ทุกข์จนเข็ญใจเกิดมาอยู่ไม่มีบ้านมีเรือนเป็นคนไร้บ้านก็ต้องตายไป จะเกิดเป็นสิ่งใดก็แล้วแต่ก็ตายไป มันเป็นสังขจะความจริงอันหนึ่ง ถ้าเป็นสังขจะความจริงอันนั้น ชีวิตทุกชีวิตต้องเผชิญกับสิ่งนั้นแล้วนี้ แล้วเราจะมานอนใจอยู่ได้อย่างไร

ถ้าเราไม่นอนใจ ที่เรามาบวชเป็นพระๆ นี้ เพราะเห็นภัยในวัฏสงสารถึงได้มาบวชเป็นพระใจ ถ้าบวชเป็นพระแล้วนี้ เห็นไหม หน้าที่การงานของเราๆ เป็นสงฆ์ๆ เห็นไหม สังฆะธรรมและวินัย สิ่งใดที่อารามิกมันก็เป็นที่อยู่ของสงฆ์นั้นแหละ ที่อยู่ของสงฆ์แล้วการใช้สิ่งใดแล้วแต่มันก็มีธรรมวินัยบังคับไว้ ถ้ามีการบังคับไว้เราก็ทำตามนั้นๆ เป็นเครื่องอยู่ๆ อยู่เพราะอะไร อยู่เพื่อให้จิตมันสงบใจ อยู่เพราะให้จิตมันไม่สะเทือนเกินไป อยู่ให้จิตนี้มันไม่ติดดินจนเกินไปใจ เพราะเราแค่อาศัย เราไม่อาศัยมันก็เป็นอยู่อย่างนี้ ถ้าเรามาอาศัยก็เป็นอยู่อย่างนี้ แต่ที่มันติดดินอยู่นี้ก็เพราะกิเลสของเรานี้ใจ

กิเลสมันติดดินเพราะอะไร เพราะธรรมวินัยนี้เป็นขอบเขตที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้ แล้วข้อวัตรปฏิบัติที่หลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นท่านวางไว้มันก็อยู่แบบวัดป่านี้ วัดป่านี้คำว่าอาศัย ปัจจัยเครื่องอาศัยๆ ไม่ใช่ของจริง เพียงแต่ว่ามันต้องอาศัยที่ไม่ใช่ของจริง แต่มันต้องบำรุงรักษา ถ้าไม่บำรุงรักษานี้ปรับอบัติๆ เดินขึ้นมาบนศาลา ล้างเท้าแล้วเช็ดไม่แห้ง มีรอยเท้าหนึ่งรอยอาบัติทุกกฎ นั่งบนศาลา เห็นไหม เขามีผ้าปูนั่งผ้าปูนอน เพราะไม่

ต้องการให้ใครมาจับตัวเรานี้ไปและสิ่งของที่เป็นของของสงฆ์ จะนอนก็ต้องมีผ้าปูนอน

นี่ใจ ของของสงฆ์ ของของสงฆ์นั่นแหละ แต่การใช้การสอยมันก็ต้องมีวินัยบังคับไว้ มีกฎหมายบังคับไว้ ถ้าบังคับไว้นั้นนะ เราอยู่อย่างนั้น เราอยู่เป็นเครื่องอาศัย อาศัยอะไร อาศัยให้เรามีการฝึกหัด งานของพระๆ ก็นั่งสมาธิเดินจงกรมนี้ใจ ถ้าไปที่อื่นนะ ถ้าวัดอื่นนะ ถ้ามีพระ ๓๐-๔๐ อย่างนี้เขาพากันก่อสร้างตายท่าเลย จะสร้างโบสถ์ก็หลังก็ได้แรงงานฟรีอยู่นี้ กินข้าวเสร็จมาหิ้วปูนกัน แต่ครูบาอาจารย์หลวงปู่มั่นไม่เคยพาอย่างนั้นเลยนะ นี่ทางจงกรม ทางนั่งสมาธิภาวนานี้ ครูบาอาจารย์ ดูลิท่านหลวงตามหาบัวท่านสงวนพระๆ ก็ไม่ให้มีงานๆ เลย แต่คำว่ามีงานๆ ผู้ที่มีทำหน้าที่รับผิดชอบ เวลาเข้าเวรหน้าที่รับผิดชอบประตูการเข้าการออกนี่ มันต้องมีคนรับผิดชอบ ถ้าคนรับผิดชอบขึ้นมานี้ก็เพื่อรับภาระแทนสงฆ์ แล้วสงฆ์ขึ้นมาที่เหลือแล้วก็เข้าทางจงกรมสิ

งานจริงๆ งานของพระๆ นั้นงานเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ใ้องานข้อวัตรนี้ก็แค่บำรุงรักษาให้อยู่ด้วยกันได้เท่านั้นแหละ สิ่งที่อยู่ด้วยกันได้แล้วงานของพระๆ งานของพระคืออะไรละ งานของพระนี่หลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นท่านพาทำๆ เห็นไหม นั่งสมาธิภาวนาแล้วท่านให้โอกาสมากๆ คือไม่เกณฑ์มาทำงานว่างั้นเถอะ ไปที่อื่นเขาเกณฑ์ทำงานหมดแล้ว เกณฑ์ทำงานเพื่ออะไร เพื่อเอาผลงาน เอาผลงานเพื่ออะไร เพื่อไปอวดโลก แต่ค้นหาตัวไม่เจอ

ถ้าค้นหาตัวให้เจอนะ ใ้องานอย่างนั้น คนเป็นนะเขามองไปทางโลก นี่เทคโนโลยีในการก่อสร้างมันจะวิวัฒนาการของมันไปเรื่อย นีอกดาวนี้ตั้งได้เลย สร้างวัดเดียวนี้นะ เดือนเดียวสร้างได้จบนะ กุสิ่งของมาตั้งๆ จบเลย ขอให้มันตั้งค์เถอะ แล้วไปแข่งขันอะไรกับใคร มันไม่มีอะไรไปนำแข่งขันกับใครเลย แล้วไม่ต้องน้อยเนื้อต่ำใจด้วย เพราะคนเขามาวัดมาวานะ เขาเห็นสภาพแล้วนี่เขาสังเวช อยู่กันได้อย่างไร ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกเลย แล้วอำนวยความสะดวกให้กิเลสใช้ไหม

กิเลสเราจะค้นหามันอยู่นี่ แล้วยังมีเครื่องอำนวยความสะดวกกับมัน มันยิ่งกลมกลืนไปกับมัน กลบเคลื่อนไปกับมัน แล้วจะไปหามันที่ไหน มันก็ไปออกนั่นสิ กิเลสไม่มี มีแต่เหล็ก มีแต่อิฐ หิน ทราย ปูน ว่าไปโทษกล่าวอิฐ หิน ทราย ปูนหมดเลย ทั้งๆ ที่อิฐ หิน ทราย ปูนมันก็กองอยู่นั้น ไปสั่งมันมา มันไม่มีชีวิตนะ ใจไปสั่งมันมา แล้วเวลาโทษก็ไปโทษที่นั่น ไม่ได้โทษกิเลสในใจของตนเลย ก็มันหาไม่เจอใจ แต่ถ้ามันหาเจอนะ เราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา เห็นไหม ค้นหาให้พบ

ถ้าค้นหาให้พบนี้ พยายามตั้งสติ กำหนดหายใจเข้าพุท หายใจออกโอ สิ่งนี้มีคุณค่ามาก

แม้แต่หลวงตามหาบัวเวลาท่านใช้ท่านพิจารณาสุภะของท่าน เวลาปั๊มน้ำเวลาปั๊มใช้ปัญญาที่รุนแรง เห็นไหม ท่านยังต้องกลับมาที่พุทโธ ๆ เลย แม้แต่อนาคตามรรคยังต้องกำหนดพุทโธว่านั่นเลย ฉะนั้นใครจะมาเหยียดหยามว่าพุทโธมันต่ำต้อย การภาวนาเริ่มต้นนะ มันเบสิก มันไม่เกิดปัญญาสักทีนะ ใอนั้นมันขี้ปากของคน

คนจะตัดอาหารจะสูงส่งต่ำต้อยขนาดไหนเขาต้องมีช้อน เขาต้องมีภาชนะเพื่อจะใส่อาหารของเขา ถ้าเขาไม่มีช้อนไม่มีภาชนะจะใส่อาหารของเขา มันก็เหมือนลัทธิเซนงู ใส่มือใส่มือจะไม่มีภาชนะ ถ้ามีภาชนะงู ใอนี้ก็เหมือนกัน มันจะต่ำต้อยไปขนาดไหน ถ้ามันมีพุทโธค้นคว้าหาใจของตนให้เจอ ถ้าใครพบสติ ใครพบสมาธิ ใครพบปัญญา มันจะเกิดมรรคเกิดผล ถ้ามันเกิดมรรคเกิดผล มรรคผลมันมาจากไหน เห็นไหม ทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา

นี่ดูทางไฮเวย์สิ รถมันวิ่งทั้งวัน ในกรุงเทพฯ นะรถมันผ่าน เห็นไหม ใอ้ทางด่วนนะเป็นวันละแสน ๆ คัน มันวิ่งอยู่อย่างนั้นมันได้อะไรละ นั่นเขาดำเนินชีวิตของเขา เขาเดินทางกลับบ้านไปทำงานของเขา เขาแสวงหาเรื่องทางโลก เขาแสวงหาปัจจัยเครื่องอาศัย เขาไม่ได้แสวงหาใจของตน เขาไม่ได้ทำทางของตน ทางจงกรมนั่งสมาธิภาวนาของเราะ เราเอาไว้ก้าวเดินโดยเอาเท้าก้าว ถ้าเท้ามันก้าวไปโดยที่ว้ากแต่ว่าทำขาดสติ ใอนั้นไม่ใช่ความเพียร ใอนั้นมันเป็นเพียงแค่อิริยา

ดูหุ่นยนต์ในโรงงานอุตสาหกรรมสิ มันทำทั้งวันเลย มันทำดีกว่ามนุษย์ด้วย แต่มนุษย์สร้างขึ้น แต่ของเราเพราะเรามีหัวใจ หัวใจนี้ หัวใจนี้ ถ้าหัวใจมันมีสติมีปัญหา หัวใจมันกำหนด หัวใจมันคิดใจ หัวใจมันเป็นใจ เพราะเราจะฝึกใจ แต่การฝึกใจจะก็ฝึกใจจากทางจงกรมนั่งสมาธิภาวนานี้ เราฝึกหัวใจของเรา แล้วถ้าฝึกหัวใจของเรานี้ คนเราที่ฝึกเขาเรียกเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิจิโก ก็ใจดวงนั้นนะ ใจดวงนั้น เห็นไหม ถ้าใจดวงนั้นมันมีศรัทธามีความเชื่อ เห็นไหม แล้วพยายามชวนชวนค้นคว้าค้นหา

ถ้าค้นหาไม่พบมันก็ไหลไปสู่กิเลสใจ แล้วไหลไปสู่กิเลสนะมันก็ยกตนนะ โทษเลย โทษแระธาตุ โทษไม้ โทษเทคโนโลยี โทษไปหมดเลย ไม่โทษใอ้คนริเริ่ม ไม่โทษใอ้คนที่ไปชวนชวนมันมา นั้นนะเวลาถ้ามันค้นพบตัวเองไม่เจอใจ ถ้ามันค้นพบเจอใจนะ ใอ้ เราผิดคนเดียว สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นอยู่ของมันอยู่อย่างนั้นนะ เราเท่านั้นแหละผิด ความเห็นผิด ความคิดผิด การกระทำผิด มันถึงได้เอามาทับถมตัวเองนี่ไง ถ้ามันคิดถูกนะ มันจะไม่เอาเข้ามาใกล้ตัวเลย ของใกล้ตัวมันยังผลักออกไปนะ

นี่ดูสิ ครูบาอาจารย์ของเราท่านมีมากน้อยแค่ไหนท่านสละไปทั้งหมดเลย ให้เป็น

ประโยชน์กับสังคม ให้เป็นประโยชน์กับโลกนะ ยิ่งสละออกไปเท่าไร ยิ่งสละออกมากเท่าไร ท่านทำของท่านอย่างนั้นนะ ท่านไม่ไปกว้านเอาเข้ามาหรอก ท่านไม่ไปกว้านเอาเข้ามา เว้นไว้แต่บารมีธรรม เห็นไหม ดูลิ พระสีวลีนี้ ยังไงๆ มันก็มาสู่พระสีวลีเพราะอะไร คำว่าบารมีธรรม ท่านทำของท่านไว้

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน อันนั้นมันเกิดจากการกระทำ มันเกิดจากกรรมของท่าน กรรมดีของท่านมันถึงเวลาของมัน เห็นไหม ธรรมบันดาล ธรรมะบันดาล บันดาลเป็นอย่างนั้นนะ มันเป็นอย่างนั้น แต่คนที่เขามีธรรมเขาก็ไม่ติดอยู่ดี มีมาขนาดไหนก็ไหลออกไป มีมาขนาดไหนก็เป็นประโยชน์ออกไป ไม่ใช่ของเรา เพราะอะไร

เพราะมันไม่มีเรา ไม่มีตัวไม่มีตนไม่มีอะไรแล้ว สิ่งนั้นมานะมันเป็นกระแสสิ่งที่ใครสร้างมานะ ทุกตะเข้ใจใจไม่ได้ทำอะไรก็ขาดแคลนมาอย่างนั้นนะ แต่ก็ไม่ใช่เรา เพราะเราทำได้ อย่างนี้มา ทำด้วยความขาดแคลนมา มันก็ขาดแคลนของมันอยู่อย่างนี้ แต่หัวใจมันไม่เดือดร้อน หัวใจมันไม่เป็นไปนะ เพราะท่านค้นพบใจของท่าน ท่านค้นพบศีล ค้นพบสมาธิ ค้นพบปัญญาของท่าน แล้วค้นพบปัญญาของท่านมันเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการภาวนานะ ปัญญาที่เกิดจากการภาวนานะ ไม่ใช่ปัญญาจากการศึกษา ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากการฟัง นี่การฟังๆ เป็นปริยัติ การฟังนี่การฟังเทศน์ๆ การประพฤติปฏิบัติ เวลาหลวงปู่มัน ท่านจะเทศน์นะ พระทุกองค์เข้มขึ้นแจ่มใสมาก เพราะว่าเราไปอ่านตำราหนังสือมันพิมพ์ไว้แล้ว ดูลิ พระไตรปิฎก ๔๕ เล่ม หน้าไหนๆ บรรทัดไหนเรื่องอะไรพูดได้หมดนะ

แต่เวลาเทศน์นะ เวลาฟังธรรมๆ มันออกมาเป็นปัจจุบัน ดูลิ เวลาหลวงปู่มันท่านเทศน์ ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล ระดับของศีล เห็นไหม ศีล อธิศีล ศีลของใครนี่เวลาเกิดปัญญา ปัญญาขั้นไหน ปัญญาโสตาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค ปัญญาขั้นไหน แล้วปัญญาแต่ละขั้นมันเหมือนกันไหม เพราะกิเลสของคนมันไม่เท่ากัน กิเลสของคนหยาบละเอียดต่างกัน อยู่ในขั้นเดียวกันแต่มันก็ใช้เหตุผลแตกต่างกัน พอใช้เหตุผลแตกต่างกันใช้เหตุผลที่สมาธิที่สติมันมีกำลังมากกว่า สติสมาธิที่ละเอียดล่อกว่า

เวลาไปเป็นน้ำป่าๆ ขึ้นมานี้ดูอสุภะๆ ที่มันธาโถมมานี้ มันจะมีอะไรไปก้างกันมัน มันมีอะไรที่จะไปจำแนกมัน มันมีอะไรที่จะไปพิจารณาแยกแยะมัน แยกแยะให้เป็นอะไร แยกแยะให้เป็นไตรลักษณ์ะ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป แล้วมันเกิดถ้าไม่เกิดขึ้นก็ไม่เห็น ไม่เกิดขึ้นก็ไม่เห็น เกิดขึ้นจับไม่เป็นที่ไม่เห็น เกิดขึ้นแล้วต้องจับเป็นมันถึงจะเห็น เห็นแล้ววิปัสสนาอย่างไร ใช้ปัญญาแยกแยะอย่างใด นี่เกิดขึ้นถ้าไม่มีสติปัญญา ค้นไม่พบหาไม่เจอไม่เห็น พอไม่เห็นก็บอกว่ามันไม่มีๆ มันไม่มีหรอก มันเว้งว้างไปหมด ก็ไม่เห็น ไม่รู้จักมัน ทั้งๆ ที่มันก็ไปอยู่ในตัวนั้น

แหละ ของมีอยู่มันก็มีอยู่กับตัวนั้นแหละ

ถ้าอยู่กับตัวขึ้นมา ถ้าจับได้ๆ เห็นไหม จับได้เห็นว่าแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ไม่รู้ไม่เห็นสติปัฏฐาน ๔ อะไร สติปัฏฐาน ๔ นั้นนะมันเป็นชื่อ มันจดจำกันมาทั้งนั้น นี่จดจำกันมามันเป็นชื่อๆ ไม่เคยเห็นตัวจริง ถ้าเห็นตัวจริงไม่กล้าพูดอย่างนั้น ไม่กล้าพูดอย่างนั้น ถ้าทางการแพทย์ เขาเป็นแพทย์ เขาศึกษามาเฉพาะทาง เขารักษาคนได้หมดเลย แต่เวลาตัวเขาเป็นนะ เขาดกใจนะ แพทย์เฉพาะทางนี่ เวลาเขาเป็นโรคร้ายไข้เจ็บที่เขาเป็น เพราะเขารู้เขาศึกษามาว่ามันให้โทษแค่ไหน เวลาตัวเขาเป็นนะง่อยเปลี้ยเสียขาเลย เข่าอ่อนเลย แต่เวลารักษาผู้อื่นเก่งนะ

นี่ก็เหมือนกันนะ ถ้ามันไม่รู้ไม่เห็น มันไม่เห็นใจของมัน มันจับต้องของมันไม่ได้มันจะรู้อะไร มันก็เหมือนหมอที่มันเรียนมานะ แต่ตัวเองยังไม่ได้เป็น ถ้าตัวเองเป็นโรคเป็นภัยแล้วมันหายจากโรคนั้นแล้วมันถึงเป็นการรักษา ถ้ามันไม่ได้เป็นโรคนั้นๆ เอ้า ก็เราไม่ได้เป็นโรคนั้นๆ ก็ไม่รู้ไม่เห็นมันใจ แต่ศึกษามาจดจำจารึกกันมา นี่ไงถ้ามันเป็นอย่างนั้นมันก็เป็นเรื่องหนึ่งนะ

แต่ถ้ามันเป็นความจริงๆ มันต้องเป็นของมัน เห็นไหม นี่ถ้ำคันพบมันกระจ่างแจ่มกลางหัวใจนะ ถ้ำคันพบ พบสติ พบสมาธิ พบปัญญา พบมรรค เวลามรรคมันเป็นไป เห็นไหม บุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามิมรรค อนาคามีผล อรหัตมรรค อรหัตผล หัวใจนี้เป็น หัวใจของสัตว์โลกเป็นความมหัศจรรย์ มันพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนนะ คำว่าพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ขึ้นมาบุพเพนิวาสานุสสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ ทั้งๆ ที่ว่าท่านตรัสรู้เองโดยชอบ

แต่เวลาท่านวางธรรมและวินัยนี้ไว้ เห็นไหม บุคคล ๔ คู่ จิตใจของคนทีวิวัฒนาการพัฒนาการขึ้นไป แล้ว ๔ คู่นี้มันเป็นอย่างไร มันเป็นโสดาบันอย่างไร มันเป็นสกิทาคาอย่างไร เป็นอนาคาอย่างไร แล้วเป็นพระอรหันต์อย่างไร แล้วพระอรหันต์ที่เป็นแล้วนี้เป็นอย่างไร เป็นแล้วมันมีผลประโยชน์อย่างไร เป็นแล้วนี่ นี่ไง ศาสนทายาทของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านทำเพื่อประโยชน์อันนี้ไง นี่ไงถ้าเราไม่คั่นชินมัน เห็นไหม เวลาเราคั่นชินมันนะ เวลาจะมาลงอุโบสถ ต้องทุก ๑๕ คำๆ มันเป็นเรื่องการทดสอบ มันเป็นเรื่องการทศนะ ทศนียภาพ เป็นการวัดใจ เป็นการพิจารณาของเรา เห็นไหม นั่นเป็นการฟังธรรม

แต่อุโบสถๆ นี่เราต้องลงทุกอุโบสถ หลีกเลี้ยงไม่ได้ ถ้าเป็นอุโบสถๆ นะ แม้แต่ใน

ธรรมวินัย เห็นไหม พระถ้า ๔ องค์ขึ้นไปถ้าสวดไม่ได้ต้องส่งให้ไปศึกษา ถ้าไม่ศึกษาปรับอาบัติ
ปาจิตตีย์ทั้งหมดเลย ปรับทั้งหมด นี่อุโบสถเป็นความสำคัญ สำคัญเพราะมันตรวจสอบพระให้
พระอยู่ในศีลในธรรม แล้วเวลาฟังธรรมๆ นี่ฟังธรรมอย่างนี้ก็เพื่อวัดใจของตน ถ้าวัดใจของ
ตน พิจารณาใจของตน ค้นหาให้เจอนะ ใจของแต่ละคนนะค้นหาให้ได้ ค้นหาให้เจอ เพื่อ
ประโยชน์กับภิกษุของคัมภีร์ เอวัง